

2. Të tregohet bukur e me gjallëri: variantet

kl. 2-9

20 min.

- M ua paraqet N këtë «recetë» vijuese për të shkruar bukur e me gjallëri: dil në rolin e personit/ave të tregimit! Mbylli sytë dhe mendohu se çka ndiejnë, mendojnë, frikësohen, shpresojnëPërshkruaje krejt këtë pastaj në tekstin tënd!» Në vazhdim receta do të luhet së pari gojarisht, pastaj me shkrim tek temat e përshtatshme. Shembuj: «Një diskutim në tavolinën e drekës», «Një përjetim në atdheun e prindërve të mi», «Çfarë tregon gjyshja ime nga koha e rinisë së saj».
- Një recetë tjetër e cila do të mund të luhet sipas modelit të lartpërmendur: «Mbylli sytë para se të shkruash. Mendohu për tregimin tënd dhe paramendoje se ai po zhvillohet si një film në kokën tënde. Shkruaje tash sa më gjallërisht dhe në detaje që është e mundur!»
- Një këshillë që të çon tek një paraqitje më e bukur: «Përdore të folurit e drejtpërdrejtë, lini njerëzit të flasnin mes vete!» Edhe kjo duhet që së pari të luhet dhe të provohet me gojë e pastaj me shkrim.
- Tekstet bëhen më të gjalla nganjëherë nëse ato krijohen si përjetime personale (në vend të personit të tretë). Nëse merren pastaj këshillat e përmendura më lart, sigurisht nuk do të mungonte suksesi.
- Situata të mira për provimin e stilit të të shprehurit bukur e me gjallëri ofrojnë edhe tregimet e ilustruara. N janë të liruar këtu nga detyra për të sajuar një veprim të tyre personal, ata mund të përqendrohen për të krijuar tekstin e tyre në mënyrë tërheqëse. Me rëndësi është që pas shkrimit, tekstet e ndryshme të krahasohen dhe të komentohen.
- Edhe ritregimet dhe tregimet e ilustruara ofrojnë mundësi të vlefshme, për të provuar një stil të gjallë e të bukur paraqitës, shiko për këtë më poshtë (18.3 dhe 21).

3. Të ritregohet saktësisht dhe të përmbledhet; variantet

kl. 3-9

30 min.

Materiali:
Tregimi si parashtrim për ritregim
(shih djathtas)

Ritregimet shfaqen në shkollë dhe në jetën e përditshme në format më të ndryshme: Nga raporti për një film televiziv ose një ëndërr e deri te shënimi telefonik i përmbledhur, nga parafrasa e lirë e deri te një rithënie e saktë deri në detaje e një teksti të pranishëm ku do të duhej të riprodhoheshin edhe elementet stilistike. Me përparësi me vështrimin tek ushtrimi i stilit është se N tek ritregimi janë të liruar nga ajo që të sajojnë një veprim (sepse ky veç është i paradhënë) dhe kështu mund të koncentrohen plotësisht në aspekte gjuhësore. Shembuj dhe mundësi:

- Ushtrim paraprak: diskutim se ku dhe përse kemi nevojë për ritregime dhe përmbledhje në shkollë dhe në jetë. N duhet të jenë të vetëdijshëm sa sa janë të rëndësishme këto lloje të teksteve në përditshmëri (edhe nëse p.sh. është fjala për skeçe ose thashetheme!). Në vazhdim mbledhja e «ritregimeve» të përditshmërisë gjuhësore dhe e «përmbledhjeve» nga jeta e N e disa ditëve të fundit (kush kujt çfarë i ka treguar?)
- M e lexon një tregim të shkurtër ose të gjatë 2-3 herë. N e tregojnë rrëfimin mundësisht sa më saktë, por guxojnë t'i fshehin 1-2 gabime. Në vazhdim lexim i dyanshëm: Zbuloni gabimet? (Krah. nr. 7.4)
- Ritregim me ndërrim të perspektivës: N lexojnë një tregim (p.sh. një përrallë, një legjendë ose një episod nga literatura personale). Në vend se ta tregojnë pastaj rrëfimin, zhvendosen në një figurë të caktuar dhe e tregojnë rrëfimin nga ajo perspektivë (shembull nga bota e përrallave gjermane: «Kësulëkuqja» të tregohet nga perspektiva e ujkut).
- Tregimi i njëjtë të ritregohet në lloje të ndryshme tekstesh: krah. këtu 17.4.
- Rreth ritregimeve dhe përmbledhjeve në një formë shumë të shkurtër bëhet fjalë edhe te shënimet telefonike, të cilat nganjëherë duhet bërë për prindërit. Kjo mund të ushtrohet përmes lojës (M dhe një N zhvillojnë një bisedë fiktive telefonike me lloj-lloj detyrash, N tjerë marrin shënime në një copë letre).